

Nr 119.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående arvodesförhöjning för stationsskrivaren vid statens järnvägar Hjalmar Samuel Holm; given Stockholms slott den 29 maj 1914.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att till stationsskrivaren vid sjunde trafiksektionen av statens järnvägar Hjalmar Samuel Holm må från och med år 1913 utbetalas arvode såsom om han blivit konstituerad till stationsskrivare den 1 april 1906.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd oeh ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Oscar von Sydow.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 29 maj 1914.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BRÖSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet von Sydow anförde:

Stationsskrivaren vid sjunde trafiksektionen av statens järnvägar Hjalmar Samuel Holm, som är född år 1881, antogs såsom extra befattningshavare vid statens järnvägar under år 1898, tilldelades ordinarie anställning såsom kontorsbiträde den 1 maj 1901 samt erhöll på egen begäran, för idkande av studier i och för mogenhetsexamen, avsked ur statens järnvägars tjänst från och med den 1 februari 1903.

Efter det Holm i maj 1905 avlagt mogenhetsexamen, antogs han den 17 juli 1905 ånyo såsom extra befattningshavare vid statens järnvägar, varefter han den 1 februari 1906 förordnades till extra ordinarie stationsskrivare och den 1 juni 1907 konstituerades till ordinarie stationsskrivare.

Enligt nådiga avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar den 15 november 1907, vilket reglemente trädde i kraft från och med 1908 års början, utgör begynnelsearvodet för stationsskrivare 1,500 kronor. Sådan tjänsteman erhåller arvodesförhöjning med 300 kronor efter att hava innehaft ett och samma arvode i tre år; och äger sådan förhöjning rum, intill dess det för befattningen stadgade högsta arvodet, 2,700 kronor, uppnåtts. Det högre arvodet tillträdes vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd.

I särskilda av Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 31 december 1907 utfärdade bestämmelser med avseende på övergången till 1908 års stat för personalen vid statens järnvägar stadgades, att de nya, genom nyssnämnda avlöningsreglemente meddelade avlöningsbestämmelserna skulle omedelbart efter deras trädande i kraft bliva i sin helhet gällande för samtliga ordinarie tjänstemän så, som om bestämmelserna varit tillämpade under vars och ens hela ordinarie tjänstetid. Vidare föreskrevs i samma nådiga brev, att för de tjänstemän, som befordrats till ordinarie befattning med arvode efter klass — dit höra stationsskrivarbefattningarna — senast den 1 april, finge befordringsåret för beräkning av arvodesförhöjning enligt det nya avlöningsreglementet betraktas såsom fullt tjänstår.

I enlighet med dessa bestämmelser uppbar Holm från och med juni 1907 ett årligt arvode av 1,500 kronor, vilket från 1911 års ingång höjdes till 1,800 kronor och från början av innevarande år utgått med 2,100 kronor.

Uti en till järnvägsstyrelsen den 22 juli 1913 inkommen skrift anförde Holm följande.

I december 1902, då Holm var anställd vid åttonde trafiksektionen såsom kontorsbiträde, hade han hos dåvarande trafikinspektören vid nämnda sektion gjort muntlig framställning om tjänstledighet för att, till vinnande av befordran i tjänsten, idka studier med mogenhetsexamen såsom mål. Trafikinspektören hade emellertid ställt sig bestämt avvisande mot denna framställning och ansett sig med visshet kunna meddela, att en eventuell skriftlig ansökan i sådan riktning utan allt tvivel skulle avslås av järnvägsstyrelsen, i all synnerhet som trafikinspektören ämnade till en dylik ansökan foga sitt livliga avstyrkande. Då Holm av dessa bestämda uttalanden av trafikinspektören blivit fullkomligt övertygad, att ingen ledighet skulle kunna vinnas för det avsedda ändamålet, hade han ansett sig till fullföljande av sin avsikt icke hava annat val än att begära avsked, vilket också beviljats honom från den 1 februari 1903.

Holms framställning till järnvägsstyrelsen.

Sedan Holm efter avlagd studentexamen i juni 1905 ånyo antagits i statens järnvägars tjänst, hade han till en början tjänstgjort såsom extra och extra ordinarie tjänsteman men den 1 juni 1907 ånyo befordrats till ordinarie tjänsteman, då såsom stationsskrivare.

Emellertid hade ungefär ett halvår tidigare än Holm en annan tjänsteman vid statens järnvägar, vilken då tjänstgjort i samma tjänstegrad och vid samma distrikt som Holm, nämligen dåvarande kontorsbiträdet vid nionde trafiksektionen E. E. Sehlstedt gjort framställning om tjänstledighet för studier i enahanda syfte. Sehlstedts ansökan hade emellertid rönt en annan behandling, enär Sehlstedt erhållit all den ledighet, varav han varit i behov för avläggande av mogenhetsexamen, eller sammanlagt under 2 år och 9 månader.

Då Sehlstedt, efter att ungefär samtidigt med Holm hava avlagt mogenhetsexamen, återinträdde i tjänst den 1 juli 1905, var han således fortfarande ordinarie befattningshavare och behövde icke på nytt genomgå någon tjänstgöring såsom extra tjänsteman. Detta förhållande hade medfört, att Sehlstedt redan den 1 september 1905 befordrades till ordinarie stationsskrivare. Sehlstedt kunde således räkna ordinarie tjänstår såsom tjänsteman av högre grad från sistnämnda datum och sina löneuppflyttningar från och med år 1906.

Om man jämförde de förmåner i löneavseende, som kommit Sehlstedt till del efter återinträdet i tjänstgöring, med vad Holm i sådant avseende bekommit, framstode Holms ställning synnerligen ogynnsam. Därest likställighet vunnits med Sehlstedt i fråga om tjänstledighet för studier, skulle Holm, enligt vad han vid verkställd beräkning funnit, med säkerhet hava under den gångna tiden i avlöning bekommit minst 1,500 kronor mera än vad nu blivit fallet. Holm hade således i ekonomiskt avseende lidit förlust av den anledningen, att två likartade framställningar inom samma distrikt av vederbörande överordnade behandlats på olika sätt.

Holm ansåg därför, att det vore med rättvisa och billighet överensstämmande, att åtgärder vidtoges för att i möjligaste mån bereda honom likställighet i avlöningshänseende. Därvid borde man, enligt Holms mening, med hänsyn till föreliggande omständigheter rättvisligen utgå därifrån, att Holm, därest hans studier fått bedrivas under tjänstledighet, skulle vunnit befordran från ordinarie kontorsbiträde till ordinarie stationsskrivare senast den 1 februari 1906.

På grund av vad sålunda anförts hemställde Holm, att järnvägstyrelsen måtte dels medgiva Holm att räkna lönetur såsom ordinarie stationsskrivare från och med år 1906, dels, räknat från och med den 1 januari 1913, tillerkänna Holm arvode i den löneklass, 2,100 kronor för år, han i enlighet med nämnda lönetur vore berättigad innehava, dels ock, därest därför stadgade betingelser i övrigt uppfylldes, förklara Holm berättigad att den 1 januari 1915 uppflyttas i löneklassen 2,400 kronor för år.

I avgivet yttrande anförde distriktsförvaltningen vid statens järnvägars tredje distrikt, att distriktsförvaltningen, som fann det synner-

ligen anmärkningsvärt, att samma slag av framställningar från två likställda tjänstemän vid ett och samma distrikt blivit ungefär samtidigt behandlade på så väsentligt olika sätt, icke hade något att erinra mot bifall till Holms ansökning, men framhöll distriktsförvaltningen, att ansökningen enligt dess förmenande saknade stöd i gällande bestämmelser.

Genom beslut den 19 september 1913 fann järnvägsstyrelsen Holms framställning icke böra föranleda till någon styrelsens vidare åtgärd.

Järnvägs-
styrelsens
beslut.

Över detta beslut anförde Holm underdåniga besvär, däri han fullföljde sin framställning. I besvären anförde Holm, bland annat, följande.

Underdåniga
besvär.

Järnvägsstyrelsens avslag torde närmast hava berott därpå, att styrelsen funnit nu gällande avlöningsreglemente vid statens järnvägar icke lämna stöd för ett bifall till den gjorda framställningen. Endast formella skäl torde sålunda hava förhindrat styrelsen att vidtaga en sådan rättelse i fråga om Holms arvode, som rättvisa och billighet syntes fordra. Då Holm hänvände sig till trafikinspektören vid 8 trafiksektionen, trafikdirektör A. Taube, med anhållan om tjänstledighet och av honom erhöll så bestämt och tydligt svar, att varje förhoppning om bättre utsikter för bifall till framställningen hos högre myndighet syntes Holm berövad, ansåg Holm sig ej kunna hos överordnade söka bestyrkande av de erhållna uppgifterna utan måste taga för avgjort, att han erhållit ett slutligt besked, som gillades av järnvägsstyrelsen. Det syntes Holm självfallet, att styrelsen gent emot underordnade tjänstemän har ansvarighet för uppgifter, som till dem lämnas av befäls personer.

Att Holm lidit förlust genom att handla efter de uppgifter, trafikdirektör Taube lämnat honom, torde framgå redan av hans återgivna skrivelse till styrelsen. Hade han erhållit anvisning att vända sig med sin framställning till styrelsen, vore det med hänsyn till behandlingen av Sehlstedts likartade ansökning intet tvivel underkastat, att Holms ansökan om tjänstledighet skulle bifallits. Holms ekonomiska ställning skulle ställt sig betydligt gynnsammare såväl nu som under de gångna åren, i händelse han fått under studietiden kvarstå i statens järnvägars tjänst och således efter mogenhetsexamens avläggande icke behöft på nytt söka inträde. En tidigare befordran till stationsskrivare, exempelvis i september 1905 eller tiden närmast därefter, skulle nämligen förskaffat honom betydligt förbättrade löneförmåner mot dem, han efter sagda tid åtnjutit. Dels skulle Holm då för viss tid uppburit den högre ordinarie avlöningen i stället för den lägre extra, dels skulle han vid två uppflyttningar i högre löneklass varje gång erhållit det högre arvodet två år tidigare, än vad som nu blivit fallet. Holm ansåge det vara obestriddigt, att hans befordran till stationsskrivare skulle hava inträffat i september 1905, i allt fall till och med under ogynnsammaste omständigheter icke senare än den 1 april 1906, i vilket sistnämnda fall Holm enligt då gällande bestämmelser ågt räkna hela år 1906 i lönetursavseende.

Järnvägsstyrelsen anförde uti infordrad förklaring av den 16 december 1913 följande.

Järnvägs-
styrelsens
yttrande.

Motivet för styrelsens beslut hade varit det, att styrelsen, enär Holms arvode under år 1913 erhållits i den ordning, som de i avlöningsreglementet angivna grunder föreskreve, ansett sig sakna befogenhet att utan nådigt bemyndigande tilldela Holm ett högre arvode för nämnda år eller göra ändring i den löneturberäkning för Holm, som med hänsyn till de faktiska befordringsdata måst följas.

Emellertid ansåge styrelsen, att Holm, som på grund av det honom av vederbörande sektionsbefäl lämnade beskedet icke haft någon annan utväg för vinnande av sitt mål än att taga avsked från sin ordinarie anställning i statens järnvägars tjänst och som efter sitt återinträde vid statens järnvägar först efter ett par års extra och extra ordinarie tjänst ånyo erhållit ordinarie anställning, härigenom blivit sämre ställd i avlöningshänseende, än han skulle hava blivit, därest icke nyssnämnda avslående besked av sektionsbefälet blivit honom meddelat. Om Holm nämligen blivit i tillfälle att enligt sin önskan få ingiva framställning om tjänstledighet under den för studierna erforderliga tiden, vore det högst sannolikt, att vederbörande distriktsförvaltning, vilken enligt avgivet utlåtande funnit det synnerligen anmärkningsvärt, att samma slag av framställningar från tvänne likställda tjänstemän vid ett och samma distrikt blivit ungefär samtidigt behandlade på så väsentligt olika sätt, icke skulle haft anledning avstyrka densamma, då samma distriktsförvaltning kort förut tillstyrkt en aldeles likartad framställning från en annan med Holm likställd tjänsteman, dåvarande kontorsbiträdet Sehlstedt; och hade Holms ansökning under sådant förhållande ock säkerligen blivit av styrelsen beviljad i likhet med det beslut, styrelsen fattat beträffande Sehlstedt.

Vad vidare beträffade frågan, i vilken ordning Holm skulle hava blivit befordrad till stationsskrivare, därest honom i likhet med Sehlstedt medgivits att under studietiden kvarstå i ordinarie tjänst, ansåge styrelsen, att Holm med hänsyn till tjänstålder och teoretisk kompetens vid jämförelse med de tjänstemän, som samtidigt med Sehlstedt och tiden därefter blivit konstituerade till stationsskrivare vid samma distrikt, bort hava erhållit nämnda befordran den 1 mars eller senast den 1 april 1906.

Med nyss angivna beräknade antagningsdatum såsom stationsskrivare och det för nämnda befattning enligt avlöningsreglementet bestämda begynnelsearvodet av 1,500 kronor samt i enlighet med de i nämnda reglemente angivna grunder för arvodesförhöjning, jämförda med föreskriften i ovan anförda nådiga brev den 31 december 1907, skulle Holm den 1 januari 1912 varit berättigad till ett arvode av 2,100 kronor; och skulle han sålunda, under förutsättning att de i avlöningsreglementet föreskrivna allmänna villkor för arvodesförhöjning bleve uppfyllda, den 1 januari 1915 bliva berättigad till erhållande av arvode av 2,400 kronor för år.

På grund av vad sålunda anförts och under framhållande av, att Holms tjänstgöring vore mycket väl vitsordad, hemställde järnvägsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte dels medgiva, att Holm finge anses antagen såsom stationsskrivare den 1 april 1906 med löneturberäkning från och med nämnda år, och dels bemyndiga styrelsen att redan för år 1913 till Holm utbetala avlöning efter det honom enligt nämnda löneturberäkning för samma år tillkommande arvode av 2,100 kronor.

Målet föredrogs den 24 mars 1914 i regeringsrätten, varvid regeringsrätten fann besvären ej kunna bifallas.

Regerings-
rättens beslut.

Hos Kungl. Maj:t har Holm nu i underdåning skrivelse den 13 maj 1914 med åberopande av förut anförd motivering anhållit, att Kungl. Maj:t måtte av nåd medgiva eller genom vidtagande av åtgärder därför föranleda, att hans hos järnvägsstyrelsen gjorda framställning bifalles.

Förnyad
framställning
hos Kungl.
Maj:t.

Av handlingarna i ärendet framgår, att det varit på rent formella grunder, som järnvägsstyrelsen och Kungl. Maj:t i regeringsrätten funnit sig förhindrade att bifalla Holms ifrågavarande framställning. Bedömd ur saklig synpunkt finner jag framställningen i hög grad behjärtansvärd. Utredningen giver vid handen, att Holm på grund av det honom vid framställd förfrågan av vederbörande trafikinspektör lämnade beskedet föranletts att begära avsked för att bliva i tillfälle att avlägga mogenhetsexamen, men att detta icke varit för ändamålet behöfligt. Järnvägsstyrelsen har nämligen vitsordat, att, enär en i samma distrikt anställd, likställd tjänstemans ungefär samtidigt gjorda framställning om tjänstledighet i enahanda syfte blivit av styrelsen bifallen, en ansökan av Holm om ledighet för angivna ändamål utan tvivel ock skulle hava beviljats. Hade detta skett, skulle Holm givetvis hava kommit i ekonomiskt gynnsammare ställning, än nu blivit fallet. Att dåvarande trafikinspektören Taube lämnat Holm besked av det innehåll, som av denne angivits, har Taube själv vitsordat i ett intyg, som finnes bilagt handlingarna. Rättvisa och billighet torde fordra, att ersättning nu i någon mån beredes Holm för den honom sålunda oförskyllt tillskyndade minskningen i avlöningsförmåner. Vid frågans bedömande torde särskilt avseende böra fästas vid de vitsord, Holm erhållit rörande sin tjänstgöring. I sådant avseende har trafikdirektör Taube tidigare intygat, att Holm »väl och utan anmärkning fullgjort sina åligganden samt iakttagit ett hedrande uppförande». Vidare har av vederbörande distriktsförvaltning och järnvägsstyrelsen nu meddelats, att Holms tjänstgöring är mycket väl vitsordad.

Departements-
chefen.

Järnvägsstyrelsen har förklarat, att Holm, därest han erhållit tjänstledighet för studierna till mogenhetsexamen, senast den 1 april 1906 bort hava erhållit befordran till ordinarie stationsskrivare. I så fall skulle Holm jämlikt ovan åberopade övergångsbestämmelser från och med år 1912 hava varit berättigad till en årlig avlöning av 2,100 kronor och den 1 januari 1915, därest eljest föreskrivna villkor för arvodesförhöjning då äro uppfyllda, bliva berättigad till uppflyttning i högre löneklass

med arvode av 2,400 kronor. Efter sitt avsked och sitt återinträde i statens järnvägars tjänst har Holm emellertid erhållit befordran till ordinarie tjänsteman först den 1 juni 1907 och först med ingången av innevarande år erhållit avlöning av 2,100 kronor för år. Holm anhåller nu att tillerkännas avlöning till sistnämnda belopp allenast för år 1913, under vilket år framställningen först gjordes hos järnvägsstyrelsen, däremot icke retroaktivt för år 1912. Bifalles denna anhållan, innebär det, att Holm under ovan angivna betingelse från och med år 1915 bör erhålla arvode efter 2,400 kronor för år.

På nu anförda grunder finner jag mig utan tvekan böra förorda bifall till Holms framställning. Då emellertid gällande avlöningsreglemente icke inrymmer befogenhet för Kungl. Maj:t att med avvikande från reglementets bestämmelser därutinnan uppflytta tjänsteman i högre löneklass än den, han enligt samma bestämmelser tillhör, torde medgivande av riksdagen i ärendet böra inhämtas.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att till stationsskrivaren vid sjunde trafiksektionen av statens järnvägar Hjalmar Samuel Holm må från och med år 1913 utbetalas arvode såsom om han blivit konstituerad till stationsskrivare den 1 april 1906.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

E. Lomm.